रिणी त्रिफलके चक्रे युगबन्धनप्रदेशसमीपे एक उपस्तम्भनार्थः[1] स्तम्भः स चानसः पृथग्भवति अनसा सह बद्धो वा उभयथा दर्शनात् · इत्येवंविधे ऽएतेऽअनसी भवत इति प्रतीयते ।

उत्तरेण परिक्रम्य दक्षिणमुपस्तभ्नाति विष्णोर्नु कमिति (५. १८) ॥९॥ अध्वर्युर्द्वेऽअपि हविर्धाने उत्त°क्षिणं हविर्धानमुप°ति युगप्रदेशं दारुणि स्तम्भे प्रतिष्ठापयतीत्यर्थः । तत उत्थाय दशारत्निपरिमाणस्य हविर्धानस्य साधनम् · नवारत्नि हविर्धानमित्यापस्तम्बः ।

दक्षिणत स्थूणामुपनिहन्ति विष्णवे त्वेति (५. १८) ॥१०॥ मेथीं निहन्ति निखनति अवटे मिनोति · दक्षिणत इति दक्षिणपूर्वः कोणोऽभिधीयते ।

दिवो वेत्युत्तरं (५. १९) प्रतिप्रस्थाता ॥११॥ हविर्धानमुपस्तभ्नाति ।

उत्तरत स्थूणां पूर्ववत् ॥१२॥ तत उ°तः उत्तरपूर्वकोणे स्थूणां निहन्ति विष्णवे त्वेति (५. १८) मन्त्रेण अध्वर्युरेव ।

उभे वा दक्षिणतः ॥१३॥ अथवा उभेऽअपि स्थूणे द°त एव हविर्धानस्य दक्षिणपार्श्वऽएवाध्वर्युर्निहन्ति एकां पूर्वदक्षिणकोणे अपरां दक्षिणापरकोणे इति।

इतरतस्ततः ॥१४॥ ततोऽनन्त[रमित]रतः इतरयोः कोणयोरेकैकां स्थूणां निखनति तूष्णीमेव मन्त्रानुपदेशात् ययोः कोणयोः पूर्वं निखाते ततोऽन्ययोरित्यर्थः · यदि प्रथममंसयोर्निखाते तदा इतरयोरिति द्वयोः श्रोण्योः यदि च प्रथमं दक्षिणतस्तत उत्तरत इति ।

यदु च मानुषऽइति श्रुतेः (३. ५. ३. २१) ॥१५॥ यच्च मानुषे लोकविषये प्रसिद्धमनसः सुप्रयुक्त[त्व]ाय मण्डपकरणाय च तदपि कुर्यात् उपरि वलकादिनिधानबन्धनाधिकस्थूणानिखननादिभिर्दृढीकुर्यादित्यर्थः · कुतः इतर°नुषऽइति[2] श्रुतेः इति श्रवणात् । अत्र च पूर्वोक्तेन प्रकारेण हविर्धानमण्डपस्य निष्पादनं कर्तव्यम् · चतसृणां द्वारस्थूणानां निखननम् उपर्युदगग्राणां त्रयाणां छदिषामारोपणम् पूर्वद्वारस्योपरिष्टाद्गराट्याबन्धनम् उच्छ्रायीभ्यां परिश्रयणम् · आपस्तम्बः

---

१) एकमुप° AB. २) „elsewhere than where it (the मेथ्या उपनिहननम्) is done in common business." — The explanation of १४ and १५ given by the scholiast is based on a thorough misunderstanding of this passage.